

Н.С.СВИЦОВА, П.Г.ПЕРЕРВА

ПОТРІЙНІСТЬ ПОНЯТТЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: АНАЛІЗ, УТОЧНЕННЯ, ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ

Проведено історичний аналіз щодо виникнення терміну «інтелектуальна власність» закордоном, за часів Радянського Союзу, в сучасній правовій Україні та встановлено необхідність уточнення розуміння цього поняття. Відсутність єдиного загальноприйнятого світового визначення поняття «інтелектуальна власність» та різноманіття ймовірних визначень створює великий економічно-правовий лаг для практичного здійснення інноваційної діяльності, коли кожний науковець, підприємець чи працівник розуміє дане визначення по-своєму, з огляду на свої вигоди. На законодавчому рівні закріплене лише узагальнене поняття, котре потребує також законодавчо закріплених пояснень щодо кожної групи об'єктів інтелектуальної власності, в тому числі для новітніх технологічних результатів четвертої промислової революції. Розглянуто різні визначення поняття «інтелектуальна власність», проведена оцінка недоліків цих визначень.

Проаналізовано найпопулярніші класифікації поняття інтелектуальної власності. порушено питання щодо доцільності використання стандартної приналежності до промислового використання тільки об'єктів промислової власності, до науково-технічної та виробничої сфер додано використання об'єктів авторського та суміжних прав. Запропоновано нове визначення «інтелектуальної власності» з огляду на потрійний характер його структури та показане практичне застосування запропонованого визначення. Інтелектуальна власність ніколи не була обмежена рамками тільки правової охорони результатів інтелектуальної діяльності людини, але тепер, з використанням потрійної природи інтелектуальної власності, надає змогу дослідникам та практикам інтелектуальної власності більш комплексно розглядати традиційні категорії системи інтелектуальної власності та робити всебічний аналіз розроблених об'єктів інтелектуальної власності задля отримання максимального прибутку від інновацій.

Ключові слова: інтелектуальна власність, структура інтелектуальної власності, промислова власність.

Н.С.СВИЦЁВА, П.Г.ПЕРЕРВА

ТРОЙСТВЕННОСТЬ ПОНЯТИЯ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ: АНАЛИЗ, УТОЧНЕНИЕ, ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СУЩНОСТЬ

Проведен исторический анализ относительно возникновения термина «интеллектуальная собственность» за рубежом, во времена Советского Союза, в современной правовой Украины и установлена необходимость уточнения понимания этого понятия. Отсутствие единого общепринятого мирового определение понятия «интеллектуальная собственность» и разнообразие возможных определений создает большой экономико-правовой лаг для практического осуществления инновационной деятельности, когда каждый ученый, предприниматель или работник понимает данное определение по-своему, учитывая свои выгоды. На законодательном уровне закреплено только обобщенное понятие, которое требует также законодательно закреплённых объяснений по каждой группе объектов интеллектуальной собственности, в том числе для новейших технологических результатов четвертой промышленной революции. Рассмотрены различные определения понятия «интеллектуальная собственность», проведена оценка недостатков этих определений.

Проанализированы самые популярные классификации понятия интеллектуальной собственности. Поднят вопрос о целесообразности использования стандартной принадлежности к промышленному использованию только объектов промышленной собственности, в научно-технической и производственной сферах добавлено использование объектов авторского и смежных прав.

Предложено новое определение «интеллектуальной собственности», учитывая тройственный характер его структуры и показано практическое применение предложенного определения. Интеллектуальная собственность никогда не была ограничена рамками только правовой охраны результатов интеллектуальной деятельности человека, но теперь, с использованием тройной природы интеллектуальной собственности, дает возможность исследователям и практикам интеллектуальной собственности более комплексно рассматривать традиционные категории системы интеллектуальной собственности и делать всесторонний анализ разработанных объектов интеллектуальной собственности для получения максимальной прибыли от инноваций.

Ключевые слова: интеллектуальная собственность, структура интеллектуальной собственности, классификация интеллектуальной собственности.

N.S.SVISHCHOVA, P.G.PERERVA

DIVERSITY OF THE CONCEPT OF INTELLECTUAL PROPERTY: ANALYSIS, REFINEMENT, ECONOMIC ESSENCE

A historical analysis is carried out regarding the emergence of the term “intellectual property” abroad, during the Soviet Union, in modern legal Ukraine and the need for clarifying the understanding of this concept is established. The absence of a single universally accepted world definition of the concept of “intellectual property” and the variety of possible definitions creates a large economic and legal lag for the practical implementation of innovative activities, when each scientist, entrepreneur or employee understands this definition in his own way, taking into account his own benefits. At the legislative level, only a generalized concept is fixed, which also requires legislatively fixed explanations for each group of intellectual property objects, including for the latest technological results of the fourth industrial revolution. Various definitions of the concept of “intellectual property” are examined, and the shortcomings of these definitions are evaluated.

The most popular classifications of the concept of intellectual property are analyzed. The question of the appropriateness of using standard affiliation with the industrial use of only industrial property objects has been raised; the use of copyright and related rights objects has been added in the scientific, technical and industrial fields.

A new definition of “intellectual property” is proposed, given the triple nature of its structure, and the practical application of the proposed definition is shown. Intellectual property has never been limited only to the legal protection of the results of human intellectual activity, but now, using the triple nature of intellectual property, it enables researchers and practitioners of intellectual property to more comprehensively examine the traditional categories of the intellectual property system and to conduct a comprehensive analysis of the developed intellectual property to obtain maximum profit from innovation.

Keywords: intellectual property, structure of intellectual property, classification of intellectual property.

Вступ. В останні десятиріччя інновації набувають значної популярності серед різних напрямків бізнесу. Вміння не тільки створити новий продукт, але й правильно його захистити згідно діючого законодавства, оцінити, без понесення збитків, та застосувати з максимальною прибутковістю – головні питання керівників підприємств. Коли мова йдеться про матеріальний товар, питання, як оцінити собівартість, захистити від крадіжки та продати, не встає гостро, бо науково-дослідний простір в цьому напрямку має багаторічну історію, в той час щодо нематеріальних активів досі ведуться суперечки з цих приводів. Тому виникає необхідність уточнення методології та термінології інтелектуальної власності як економіко-правової категорії.

В умовах сучасного реформування сфери інтелектуальної власності в Україні та поступового переходу до індустрії четвертого покоління питання визначення, використання, захисту та економічної оцінки об'єктів права інтелектуальної власності набуває нового значення та є доцільним та своєчасним.

У різних правових системах світу права на об'єкти інтелектуальної діяльності визначаються по-різному. У Великобританії, Іспанії, Португалії, Франції, Німеччині, Японії, США та деяких інших країнах результати інтелектуальної діяльності визнаються об'єктами права власності.

В Австрії, Бельгії, Греції, Нідерландах, Скандинавських країнах, Швейцарії, Єгипті та деяких інших країнах ці ж результат визнаються об'єктами виключного права на використання [1].

Аналіз основних досягнень і літератури українських науковців аргументовано переконує, що питання інтелектуальної власності широка тема для досліджень, котра потребує багатогранного аналізу та методологічного опрацювання. Дослідженнями на цю тему займалися такі вчені як О. Орлюк, Г. Андрощук, П. Перерва, О. Косенко, О. Штефан, А. Дитц, Б. Прахов, В. Калятин, П. Цибульов, О. Чуприна та інші.

На даний час використовуються різноманітні категорії і поняття, які пояснюють поняття «інтелектуальна власність», однак погляди наукових різняться щодо його складу, функціонального та змістового наповнення, що обумовлено багатогранністю сутності даного поняття, представленої в науковій літературі.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Становлення поняття «інтелектуальна власність» в українському законодавстві та правовій науці відбувалося під впливом розглянутих концепцій, з урахуванням монопольного ставлення радянської держави до права власності взагалі. Поняття «інтелектуальна власність» упродовж багатьох десятиліть у діловому лексиконі, а особливо пересічного громадянина, було малозрозумілою абстракцією.

Слід зазначити, що поняття «інтелектуальна власність» спочатку було покликано виконувати роль лише формального відмежування від загальноновизнаної власності речової і не несло особливого смислового навантаження. Радянський енциклопедичний словник

визначає інтелектуальну власність як «юридичне поняття, що охоплює авторське право та інші права, які стосуються інтелектуальної діяльності в галузі виробництва, науки, літератури та мистецтва» [2]. Ще одну спробу розкрити поняття «інтелектуальна власність» було зроблено в юридичному енциклопедичному словнику СРСР, який під інтелектуальною власністю розумів «умовний, збірний термін, який використовується у міжнародних угодах, а також у законодавстві деяких держав, та містить у собі права, що мають відношення до літературних, художніх та наукових творів, виконавчої діяльності артистів, звукозапису, радіотелевізійних передач, прав, пов'язаних з різноманітними видами промислової власності, а також із захистом від несумлінної конкуренції» [3].

Виклад основного матеріалу дослідження. Під правом інтелектуальної власності у ст. 418 ЦК України розуміють право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності.

Для подальшого ознайомлення з поняттям «Інтелектуальна власність» доцільно буде розглянути класифікацію об'єктів права ІВ, що запропонована В. Кундеусом [4], яка висвітлена в табл.1.

Таблиця 1 – Структура інтелектуальної власності

Інтелектуальна власність (ІВ)		
Об'єкти ІВ науково-технічної та виробничої сфер		Об'єкти ІВ гуманітарної сфери
Промислова власність	Об'єкти авторського права	Об'єкти авторського права
1) Винаходи 2) Корисні моделі 3) Промислові зразки 4) Товарні знаки 5) Селекційні досягнення 6) Ноу-хау	1) Програми ЕВМ 2) Бази даних 3) Топографії інтегральних мікросхем 4) Наукові публікації	1) Літературні твори 2) Музичні твори 3) Витвори мистецтва

Джерело: складено авторами

З огляду на практичне використання результатів нашого дослідження, такі об'єкти авторського та суміжних з ним прав як літературні та музичні твори, витвори мистецтва, сорти рослин та породи собак не виявляють цінності, тож розглядати їх немає сенсу. Детальніше ж зупинимося на об'єктах промислової власності та надамо їм характеристику.

Згідно статті 1 Паризької конвенції про охорону промислової власності від 20.03.1883 року, об'єктами охорони промислової власності є патенти на: винаходи; корисні моделі; промислові зразки; товарні знаки; знаки обслуговування; фірмові найменування; вказівки про походження чи найменування місця походження; припинення недобросовісної конкуренції.

Промислова власність розуміється в найбільш широкому значенні і розповсюджується не тільки на промисловість і торгівлю у власному значенні слова,

але також і на галузі сільськогосподарського виробництва і добувної промисловості та на всі продукти промислового чи природного походження, наприклад: вино, зерно, тютюновий лист, фрукти, худоба, копалини, мінеральні води, пиво, квіти, борошно [5].

Як зазначає Дорошко Г. К., з точки зору характеру використання об'єкти промислової власності можна поділити на дві групи: 1) об'єкти патентного права та 2) засоби індивідуалізації. Об'єкти патентного права – це результати науково-технічної творчої діяльності, які у разі відповідності встановленим законодавством вимогам засвідчуються патентом. Засоби індивідуалізації також приймають участь у господарському обігу. Вони формують імідж

підприємства завдяки розташуванню на товарах, упаковці, документації, рекламі. Обидві групи об'єктів промислової власності сприяють підвищенню конкурентоспроможності підприємства. Об'єкти патентного права забезпечують модернізацію виробництва, а засоби індивідуалізації підкреслюють конкурентні переваги конкретного підприємства. Саме такий різний характер використання впливає на особливості керування цими об'єктами [6].

Державна політика у сфері інтелектуальної власності знайшла своє відображення і у відповідній навчально-науковій літературі, цивільно-правовій думці. До табл. 2 ми зібрали декілька різносторонніх визначень поняття «інтелектуальна власність» та зробили аналіз задля визначення недоліків

Таблиця 2 – Науково-метричний аналіз визначень терміну «Інтелектуальна власність»

Автор	Суть визначення	Недоліки
Камілі Ідріс	Інтелектуальна власність є комерційним застосуванням творчої думки для розв'язання технічного або художнього завдання. Вона не є продуктом сама по собі, а являє собою особливу ідею, що стоїть за цим продуктом, або спосіб, яким ця ідея виражена, або ж відмітний характер того, як цей продукт названий або описаний [7]	Не взято до уваги, що думка (ідея, спосіб вираження ідеї) не може бути об'єктом правової охорони, а, отже, не може бути ОІВ
Чухно А. А.	Сутність інтелектуальної власності полягає у перетворенні її із духовно-культурного поняття у визначальну складову системи виробничих відносин [8]	Поняття дуже нечітке, для практичного використання та розуміння терміну не підходить
Новікова І. Е.	Інститут інтелектуальної власності сприймається суспільством як сукупність певних правил, нормативно-правових положень, що регулюють соціально-економічні та організаційно-правові відносини, які складаються у процесі створення і використання продукту інтелектуальної праці [9]	Не взято до уваги комерціалізацію, до купи зі створенням та використанням продукту інтелектуальної праці
Безмолитвенний А. С.	Інтелектуальну власність - це особлива форма соціальних відносин, які виникають з приводу розпорядження об'єктами, структура яких визначається патентом або авторським свідоцтвом [10]	Не взято до уваги економіко-правові аспекти, а також ОІВ, котрі не охороняються патентом або свідоцтвом
Семенова В. Г.	Інтелектуальна власність відображає відносини правового (юридичного) та економічного характеру щодо створення, використання та комерціалізації результатів творчої діяльності [11]	Не взято до уваги, що далеко не всі результати творчої діяльності стають ОІВ і, отже, об'єктами правових відносин
Васильєв О.В.	Інтелектуальна власність – сукупність результатів розумової діяльності людини в науковій, художній, виробничій та інших сферах та пов'язаних з ними майнових та немайнових прав [12]	Не взято до уваги економічний аспект результатів розумової (інтелектуальної) діяльності, мова йдеться лише про правовий аспект, також відсутнє уточнення щодо сучасних техніко-технічних тенденцій
Цибульов П. М.	Інтелектуальна власність означає закріплені законом права на результати інтелектуальної діяльності у виробничій, науковій, літературній і художній областях [13]	
І.І. Верба, В.О. Коваль	Інтелектуальна власність – це права на результати розумової, творчої діяльності в науковій, художній, виробничій та інших областях діяльності [14]	
Святоцький О. Д	Інтелектуальна власність є результатом інтелектуальної, творчої діяльності, що відповідає вимогам чинного законодавства [15]	

Джерело: складено авторами

Перелік трактувань поняття „інтелектуальна власність” не обмежується наведеними вище, його можна продовжувати до безкінечності. У кожній монографії або навчальному посібнику автор/автори

подають власне тією чи іншою мірою обгрунтоване визначення поняття „інтелектуальна власність”. Підсумовуючи та узагальнюючи як наведені вище, так й інші тлумачення поняття інтелектуальна власність, є

всі підстави погодитися з Базилевичем В.Д. стосовно того, що більшість дослідників інтелектуальну власність визначають як:

- власність на результати інтелектуальної/розумової діяльності, які відповідають критеріям чинного законодавства і мають правову охорону;

- систему відносин щодо привласнення ідеальних об'єктів, виражених в об'єктивованих інтелектуальних продуктах, утілених у науково-технічній та літературно-мистецькій творчості індивідуалізуючих її суб'єктів;

- права на результати розумової діяльності людини у науковій, художній, виробничій та інших галузях, які є об'єктами цивільно-правових відносин у частині права кожного громадянина володіти, користуватись і розпоряджатись результатами своєї інтелектуальної творчої діяльності, що як блага зберігаються за своїм творцем і можуть використовуватися іншими особами лише за погодженням із ним, окрім випадків, передбачених законом;

- результат інтелектуальної творчої діяльності, певним чином об'єктивований, „сумісний” з матеріальним носієм, який може бути відтворений, вільно розмножений і відчужений від творця;

- відносини належності, володіння, розпорядження та використання продуктів інтелектуальної діяльності;

- сукупність виключних прав стосовно нематеріальних об'єктів, які мають економічну цінність і здатність вільно відчужуватися із урахуванням обмежень, установлених із метою захисту особистих прав творців відповідних об'єктів та суспільства у цілому [16].

Така неузгодженість, на нашу думку, зумовлена відсутністю в українському законодавстві у сфері інтелектуальної власності відповідних норм, чітко зазначеного терміну «інтелектуальна власність» (ЦК України надає поняття лише щодо терміну «право інтелектуальної власності») та окреслених критеріїв присвоєння статусу ОІВ. На практиці розмаїття тлумачень ускладнює розуміння сутності терміну інтелектуальної власності, його інститутів, особливо це впливає на підготовку фахівців у сфері інтелектуальної власності. Не заперечуючи в цілому проти вищезгаданих тлумачень поняття „інтелектуальна власність”, пропонуємо власне визначення.

Інтелектуальна власність – це система взаємовідносин створення об'єкту науково-технічної діяльності або літературно-мистецької творчості, юридичного захисту закріплених законом прав на результати інтелектуальної/розумової діяльності, які відповідають критеріям чинного законодавства та економічної комерціалізації створених об'єктів, котрі відповідають вимогам ринку та/або потребам споживачів.

Запропоноване визначення враховує недоліки, висвітлені у таблиці 2, бо взято до уваги сучасні тенденції до використання електронних, оцифрованих об'єктів, бо більшість підприємств ведуть свою

діяльність в тому числі через всесвітню мережу Інтернет, необхідність матеріального вираження думки (ідеї, способу вираження ідеї) для подальшого не тільки використання, але й комерціалізації за потребою правовласника, що є головною формою управління інтелектуальною власністю на виробничому ринку.

Враховуючи такий потрібний характер інтелектуальної власності, пропонується рис. 1, де зображено структуру інтелектуальної власності.

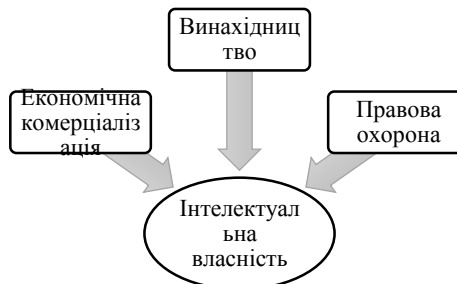

Рисунок 1 – Структура інтелектуальної власності

Джерело: складено авторами

Кожна складова доповнює інші, тим самим створює цілісний образ поняття «інтелектуальна власність». ОІВ народжуються з інтелектуальної діяльності людини, що виражає частина «винахідництво». З винахідницької діяльності починаються всі інновації, вона є фундаментом новітніх розробок, базується на аналізі рівня техніки вибраної області знань, рішення технічної проблеми або зменшення недоліків, посилення переваг існуючих об'єктів.

Далі йде складова «правова охорона», бо тільки таким чином можна зберегти лідируючу позицію першовідкривача, якими є винахідники. Звісно, обрана форма правової охорони залежить від типу ОІВ, галузі використання, цілей застосування тощо. Найчастіше в виробничій сфері це – патентування, отримання свідоцтва на торговий знак або ноу-хау.

Третя складова – «економічна комерціалізація», головна мета проведення наукових розробок. Комерціалізація може бути реалізована в двох основних формах – використання у власному виробництві або продаж іншим зацікавленим фірмам. На цьому етапі виникає багато складнощів, таких як пошук потенційних і реальних покупців, проведення економічної оцінки ОІВ, вибір типу договору на передачу або переуступку прав на ОІВ (видача ліцензії, договір купівлі-продажу, франчайзингу або лізингу), вибір виду платежів за придбання прав на ОІВ (роялті чи паушальний платіж) тощо.

Висновки. Прийняття єдиного світового та загальноживаного визначення поняття «інтелектуальної власності» потребує часу та дій з боку державного регулювання, науковці ж щороку працюють над покращенням та всебічним вивченням цього поняття. З розвитком четвертої промислової революції виникають нові задачі для спеціалістів сфери інтелектуальної власності, зокрема розробка класифікації та методології оцінки науково-технічного рівня, доцільності практичного застосування,

економічної оцінки для подальшої прибуткової комерціалізації новостворених об'єктів інтелектуальної власності.

Запропоноване нове визначення є більш ефективними за рахунок охоплення всіх трьох напрямів роботи з інтелектуальною власністю. Також надає змогу дослідникам та практикам інтелектуальної власності більш комплексно розглядати традиційні категорії системи інтелектуальної власності та робити всебічний аналіз розроблених ОІВ задля отримання максимального прибутку від інновацій. Здобутки цього дослідження будуть покладені в основу подальших праць з роботою над удосконаленням поняття «інтелектуальна власність», а також створення нової методології економічної оцінки об'єктів інтелектуальної власності.

Список літератури

1. Орлюк О.П., Андрощук Г.О., Бутнік-Сіверський О.Б. Право інтелектуальної власності: Підручник для студ. вищ. навч. закл. / За ред. О.А.Підпригори, О.Д.Святоцького. - К. «Форум», 2002.- 240 с., с. 63
2. Советский энциклопедический словарь. - М. «Советская энциклопедия», 1979.- 540с., с. 81.
3. Шершеневич Г.Ф. Авторское право на литературные произведения. – Казань. «Дело». - 1891 – 210 с.
4. Кундеус В.В. Класифікація об'єктів інтелектуальної власності. – Режим доступу: <http://masters.donntu.edu.ua/2012/fimm/kundeus/library/article4.htm>
5. Паризька конвенція про охорону промислової власності. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.wipo.int/treaties/en/ip/paris/index.html>
6. Дорожко Г.К., Балашова О.В., Воліков В.В. Об'єкти промислової власності: економічна сутність та особливості оцінки // *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелект. власності*. – 2014. – Вип. 1 (10), Том 2. – С. 131 – 136.
7. Ідріс К. Інтелектуальна власність – потужний інструмент економічного зростання.– К.: Укрпатент, 2006, – 372с.
8. Чухно А. Інтелектуальна власність, її сутність та економічна роль // *Інтелектуальна власність у науково-дослідних установах та вищих навчальних закладах: теоретичні та практичні аспекти управління та оцінки*: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – К.: „Прінт Сервіс”, 2011. – С. 4 – 11.
9. Новікова І. Інститут інтелектуальної власності та його роль у розвитку ВНЗ // *Інтелектуальна власність у науково-дослідних установах та вищих навчальних закладах: теоретичні та практичні аспекти управління та оцінки*: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – К.: „Прінт Сервіс”, 2011. — С. 73–76.
10. Безмолитвенный А.С. Социально-философские аспекты интеллектуальной собственности в сети Интернет: автореф. дис. канд. фил. наук: 09.00.11. — М.: МГУ, 2010. — 17 с
11. Семенова В.Г. Дослідження сутності інтелектуальної власності в сучасних економічних умовах // *Технологический аудит и резервы производства*. – 2015. – №6 (26). – С. 74-77.
12. Васильєв О.В. Інтелектуальна власність: визначення, структура та роль у сучасних економічних умовах / О.В.Васильєв // *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. – Вип. № 6 – 2016. – С. 53 – 57.
13. Цибульов П.М. Основи інтелектуальної власності. - К.: *Інт. інтел. власн. і права*, 2006. - 124с.
14. Верба І.І., Коваль В.О. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник/ за ред. С.В.Чікіна.– 2-е вид., перероб. і доп. – К.: НТУУ «КПІ», 2013. – 262 с.
15. Святоцький О.Д., Сімсон О.Е. Реформування відносин власності у інтелектуальній сфері: правові проблеми // *Право України*. – 2006. – №2. – С. 58–61.
16. Базилевич В. Інтелектуальна власність.– К.: *Знання*, 2008. – 431 с.
17. Перерва П.Г. Комплаєнс-программа промышленного предприятия: сущность и задачи / П.Г.Перерва // *Вісник НТУ «ХПІ»*: зб. наук. пр.- Сер. : Економічні науки. – Харків : НТУ "ХПІ", 2017.– № 24 (1246).–С. 153-158.
18. Глізунца М.Ю., Перерва П.Г. Бенчмаркінг як метод оцінювання інтелектуального потенціалу регіонів // *Маркетинг і менеджмент інновацій*. - 2015. - № 4. - С. 11-19.
19. Кравчук А.В., Перерва П.Г. Ефективність як економічна категорія // *Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки)* : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 15 (1291). – С. 137-143.
20. Перерва П.Г. Економіко-організаційні засади інноваційної та інвестиційної діяльності підприємства // *Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки)* : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – № 45 (1266). – С.51-55.
21. Марчук Л.С., Перерва П.Г. Інтелектуальний потенціал як економічна категорія // *НТУ «ХПІ» (економічні науки)* : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 15 (1291). – С. 53-63.
22. Перерва П.Г. Інформаційна діяльність підприємства: управлінська, цінова та маркетингова складові // *Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки)* : зб. наук. пр. – Х.: НТУ „ХПІ”. - 2018. - № 37(1313).- С. 27-32 .
23. Косенко А.В., Кобелєва Т.О., Перерва П.Г., Маслак М.В. Системний підхід до дослідження цінних, маркетингових, інвестиційних та інноваційних характеристик трансферу технологій промислової продукції // *Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки)* : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 19 (1295). – С. 121-126.
24. Перерва П.Г., Кобелєва Т.О. Управління маркетингом інноваційної продукції на засадах життєвого циклу товару // *НТУ «ХПІ» (економічні науки)* : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХПІ», 2016. – № 28 (1200). – С. 26-30.
25. Кобелєва Т.О., Перерва П.Г. Якість інноваційної продукції як складова маркетингової політики та конкурентоспроможності підприємства // *Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки)* : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХПІ», 2016. – № 28 (1200). – С. 70-74.
26. Косенко А.В., Маслак М.В., Перерва П.Г., Матросова В.О., Долина І.В. Розвиток організаційно-економічного механізму управління розвитком індустрії туризму та гостинності // *Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки)* : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 48 (1324). – С. 121-127.
27. Перерва П.Г. Практический маркетинг / П.Г.Перерва.- Выпуск 2. Маркетинг на промышленном предприятии.- М.: НПО «Реклама, информация, маркетинг», 1991.- 80 с.
28. Ткачова Н.П., Перерва П.Г. Розвиток методів аналізу фактичного стану конкурентних переваг підприємства // *Економіка розвитку*. – 2011. – № 4 (60). – С. 116-120.
29. Перерва П.Г. Практический маркетинг / П.Г.Перерва.- Выпуск 6. Управление сбытом промышленной продукции в системе маркетинга.- М.: НПО «Реклама, информация, маркетинг», 1991.- 93 с.
30. Старостіна А.О. Маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика: підруч. – К.: *Знання*, 2009. – 1070 с.
31. Перерва П.Г. Практический маркетинг / П.Г.Перерва.- Выпуск 1. Термины и определения / Справочник менеджера промышленного предприятия.- М.: НПО «Реклама, информация, маркетинг», 1991.- 96 с.
32. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ В.Л., ПЕРЕРВА П. Г., КОБЕЛЄВА Т.О. // Банкрутство, санація та реструктуризація підприємства як економічні категорії антикризового управління / *Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ"* : зб. наук. пр. Темат. вип. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. – Харків : НТУ "ХПІ", 2015. – № 59 (1168). – С. 148-152.

References (transliterated)

1. Pravo intelektualnoi vlasnosti: Pidruchnyk dlia stud. vyshch. navch. zakl. / Za red. O.A. Pidopryhory, O.D. Sviatotskoho. - K. «Forum», 2002.- 240 s., s. 63.
2. Sovetskyi zntsyklopedycheskyi slovar. - M. «Sovetskaia yntseklpedyia», 1979.- 540s., s.81.
3. Shershenyevch H. F. Avtorskoe pravo na lyteraturnye proyzvedeniya. – Kazan. «Delo». - 1891 – 210 s.
4. Kundeus V.V. Klyasyfikatsiia obektiv intelektualnoi vlasnosti. – Rezhym dostupu: <http://masters.donntu.edu.ua/2012/fimm/kundeus/library/article4.htm>
5. Paryzka konventsiiia pro okhoronu promyslovoi vlasnosti. / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <https://www.wipo.int/treaties/en/ip/paris/index.html>

6. Dorozhko H.K., Balashova O.V., Volikov V.V. Obiekti promyslovoi vlasnosti: ekonomichna sutnist ta osoblyvosti otsinky // *Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelekt. vlasnosti.* – 2014. – Vyp. 1 (10), Tom 2. – S. 131 – 136
7. Idris K. Intelektualna vlasnist – potuzhnyi instrument ekonomichnoho zrostantia. – K.: Ukrapatent, 2006, – 372s.
8. Chukhno A. Intelektualna vlasnist, yii sutnist ta ekonomichna rol // *Intelektualna vlasnist u naukovykh ustanovakh ta vyshchyykh navchalnykh zakladakh: teoretychni ta praktychni aspekty upravlinnia ta otsinky*: Materialy Vseukrainskoi naukovy-praktychnoi konferentsii. – K.: „Print Servis“, 2011. – S. 4 – 11.
9. Novikova I. Instytut intelektualnoi vlasnosti ta yoho rol u rozvytku VNZ / I. Novikova // *Intelektualna vlasnist u naukovykh ustanovakh ta vyshchyykh navchalnykh zakladakh: teoretychni ta praktychni aspekty upravlinnia ta otsinky*: Materialy Vseukrainskoi naukovy-praktychnoi konferentsii. – K.: «Print Servis», 2011. – S. 73–76.
10. Bezmolymyeni, A.S. Sotsyalno-fylosofsky aspekt yntelektualnoi sobstvennosti v sety Ynternet : avtoref. dys. ... kand. fyl. nauk: 09.00.11. — M.: MHU, 2010. — 17 s
11. Semenova V.H. Doslidzhennia sutnosti intelektualnoi vlasnosti v suchasnykh ekonomichnykh umovakh // *Tekhnolohycheskyi audyt y rezervy proyzvodstva.* – 2015. – №6 (26). – S. 74-77.
12. Vasyliiev O.V. Intelektualna vlasnist: vyznachennia, struktura ta rol u suchasnykh ekonomichnykh umovakh / O. V. Vasyliiev // *Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnogo universytetu.* – Vyp. № 6 – 2016. – S. 53 – 57.
13. Tsybulov PM. Osnovy intelektualnoi vlasnosti. - K.: *In-t. intel. vlasn. i prava*, 2006. - 124s.
14. Verba I.I., Koval V.O. Osnovy intelektualnoi vlasnosti: navchalnyi posibnyk / za red. S.V. Chikina. – 2-he vyd., pererob. i dop. – K.: *NTUU «KPI»*, 2013. – 262 s.
15. Sviatotskyi O.D., Simson O.E. Reformuvannia vidnosyn vlasnosti u intelektualnii sferi: pravovi problemy // *Pravo Ukrainy.* – 2006. – № 2. – S. 58–61.
16. Bazylevych V. Intelektualna vlasnist. – K.: *Znannia*, 2008. – 431 s.
17. Pererva P.G. Komplians-prohramma promyshlennoho predpryiatyia: sushchnost y zadachy [Compliance program of an industrial enterprise: essence and tasks // *Visnyk NTU "KhPI" (ekonomichni nauky)* : *zb. nauk. pr.* [Bulletin of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" : Sb. sciences Ave]. – Kharkiv : NTU "KHPI", 2017.- No. 24 (1246). - P. 153-158.
18. Gliznutsa M.Yu., Pererva P.G., Benchmarkinh yak metod otsynuvannia intelektualnoho potentsialu rehioniv [Benchmarking as a method of assessing the intellectual potential of the regions] // *Marketynh i menedzhment innovatsiy.* - 2015. - № 4. - S. 11-19.
19. Kravchuk A.V., Pererva P.G. Efektyvnist yak ekonomichna katehoriya [Efficiency as an economic category] // *Visnyk NTU "KhPI" (ekonomichni nauky)* : *zb. nauk. pr.* [Bulletin of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" : Sb. sciences Ave]– Kharkiv : NTU "KhPI", 2018. – № 15 (1291). – S. 137-143.
20. Pererva P.G. Ekonomiko-orhanizatsiyni zasady innovatsiynoi ta investytsiynoi diyalnosti pidpryemstva [Economic and organizational principles of innovative and investment activity of the enterprise] // *Visnyk NTU "KhPI" (ekonomichni nauky)* : *zb. nauk. pr.* [Bulletin of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" : Sb. sciences Ave]– Kharkiv : NTU "KhPI", 2017. – № 45 (1266). – S.51-55.
21. Marchuk L.S., Pererva P.G. Intelektualnyy potentsial yak ekonomichna katehoriya [Intellectual potential as an economic category] // *Visnyk NTU "KhPI" (ekonomichni nauky)* : *zb. nauk. pr.* – Kharkiv : NTU "KhPI", 2018. – № 15 (1291). – C. 53-63.
22. Pererva P.G. Informatsiyna diyalnist pidpryemstva: upravlinska, tsinova ta marketynhova skladovi [Information activity of the enterprise: management, price and marketing components] // *Visnyk NTU "KhPI" (ekonomichni nauky).* – Kharkiv : NTU „KhPI“. - 2018. - № 37(1313).- S. 27-32 .
23. Kosenko A.V., Kobyelyeva, T.O., Pererva P.G., Maslak M.V. Systemnyi pidkhid do doslidzhennia tsinovyykh, marketynhovykh, investytsiynykh ta innovatsiynykh kharakterystyk transferu tekhnolohiy promyslovoi produktsiyi [System approach to the study of price, marketing, investment and innovation characteristics of technology transfer of industrial products] // *NTU "KhPI" (ekonomichni nauky)* : *zb. nauk. pr.* [Bulletin of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" : Sb. sciences Ave]– Kharkiv : NTU "KhPI", 2018. – № 19 (1295). – S. 121-126.
24. Kobyelyeva T.O., Pererva P.G. Upravlinnia marketynhom innovatsiynoi produktsiyi na zasadakh zhytlyevoho tsykladu tovaru [Management of marketing of innovative products on the basis of the product life cycle] // *Visnyk Natsional'noho tekhnichnoho universytetu "KhPI" (ekonomichni nauky)* : *zb. nauk. pr.* – Kharkiv : NTU «KhPI», 2016. – № 28 (1200). – S. 26-30.
25. Pererva P.G., Kobyelyeva T.O. Yakist innovatsiynoi produktsiyi yak skladova marketynhovoii polityky ta konkurentospromozhnosti pidpryemstva [Quality of innovative products as a component of marketing policy and competitiveness of the enterprise] // *Visnyk NTU "KhPI" (ekonomichni nauky)* : *zb. nauk. pr.* [Bulletin of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" : Sb. sciences Ave] – Kharkiv: NTU «KhPI», 2016. – № 28 (1200). – S. 70-74.
26. Kosenko A.V., Maslak M.V., Matrosova V.O., Pererva P.G., Dolyna I.V. Rozvytok orhanizatsiyno-ekonomichnoho mekhanizmu upravlinnia rozvytkom industriyi turyzmu ta hostynnosti [Development of organizational and economic mechanism for managing the development of the tourism industry and hospitality] // *NTU "KhPI" (ekonomichni nauky)* : *zb. nauk. pr.* [Bulletin of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" : Sb. sciences Ave]– Kharkiv : NTU "KhPI", 2018. – № 48 (1324). – S. 121-127.
27. Pererva P.G. Praktychesky marketynh [Practical Marketing].- Issue 2. Marketing at an industrial enterprise.- M. : *NGO "Advertising, Information, Marketing"*, 1991.- 80 p.
28. Tkachova NP, Break P.G. Development of methods of analysis of the actual state of competitive advantages of the enterprise // *Economics of development.* - 2011. - № 4 (60). - pp. 116
29. Pererva P.G. Praktychesky marketynh [Practical Marketing].- Issue 6. Management of sales of industrial products in the marketing system.- M. : *NGO "Advertising, information, marketing"*, 1991.- 93 p.
30. Starostina A.O. Marketynh: teoriya, svitovyy dosvid, ukraiyinska praktyka: pidruch [Marketing: theory, world experience, Ukrainian practice: under the leadership]. – K.: *Znannya*, 2009. – 1070 s.
31. Pererva P.G. Praktychesky marketynh [Practical Marketing].- Issue 32. Terms and definitions / Directory of the manager of an industrial enterprise.- M. : *NGO "Advertising, information, marketing"*, 1991.- 96 p.
33. Tovozhnyansky V.L., Pererva P.G. Kobielieva T.O. // Bankrot-stvo, sanatsiia ta restrukturyzatsiia pidpryemstva yak ekonomichni katehoriyi antykrizovoho upravlinnia [Bankruptcy, rehabilitation and restructuring of the enterprise as economic categories of anti-crisis management] / *Visnyk NTU "KhPI" zb. nauk. pr. Temat. vyp. : Tekhnichnyy prohres ta efektyvnist' vyrobnyctva* [Bulletin Nat. tech. Univ "KPI": coll. of sciences. Theme. vol. : Technical progress and production efficiency]. - Kharkiv: NTU "KPI", 2015. - № 59 (1168). Pp. 148-152.

Надійшла(received) 24.03.2020

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Свіцова Наталія Сергіївна (Svishchova Nataliia) – аспірантка 2 курсу Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»; м. Харків, Україна; e-mail: svishchova.natasha@gmail.com.

Перерва Петро Григорович (Pererva Petr Grigorovich, Pererva Petro) – д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин Національного технічного «Харківський політехнічний інститут», м. Харків, Україна; e-mail: ppererva@gmail.com.